

HODNOTENIE PREDMETU ÚVOD DO VÝZKUMU V PRAXI SOCIÁLNI PRÁCE: PROJEKT VÝZKUMU

Pre úspešné ukončenie predmetu by ste mali vypracovať **projekt (kvalitatívneho) výskumu** v rozsahu 4 – 6 strán (plus hlavička práce a zoznam bibliografických odkazov). Vypracovaný projekt s dodržaním formálnych požiadaviek na úpravu textu zašlite e-mailom na adresu monika.bosa@gmail.com. najneskôr do 2. 1. 2021. Následne budeme spolu o Vašom projekte diskutovať (v prípade pokračovania dištančnej výuky v online prostredí v MS Teams).

V projekte výskumu by ste mali jasne vysvetliť **výber Vašej témy**, jej význam v kontexte Vami zvoleného študijného odboru; poskytnúť **prehľad aktuálneho stavu poznania** vo vami zvolenej oblasti a zúženie témy na konkrétny **výskumný problém**. Pre skúmanie zvoleného problému sformulujete **cieľ výskumu** a **výskumné otázky**, na ktoré je potrebné zodpovedať, aby ste cieľ výskumu naplnili.

V nadväznosti na cieľ výskumu a výskumné otázky zvolíte adekvátnu **metodológiu**. Je potrebné zvážiť, aké **metódy výskumu** a **techniky zisťovania** sú pre Vás najvhodnejšie, je potrebné aj **identifikovať výskumnú vzorku** a zdôvodniť jej výber.

Priblížte tiež, ako budete zistenia spracovávať (analyzovať) – vysvetlite Váš **analytický nástroj**. Môžete tiež naznačiť **interpretačnú stratégiu**.

Nevyhnutnou súčasťou projektu výskumu sú aj jeho **etické aspekty** a ako sa s nimi vyrovnáte a **limity vášho výskumu**, aj z čoho uvedené limity vyplývajú. Načrtnite aj **časový harmonogram** výskumu.

V závere môžete pripomenúť **predpokladaný prínos výskumu** (pre teóriu alebo pre prax).

Pre ľahšiu orientáciu v jednotlivých častiach projektu výskumu sa môžete oprieť o nasledovné otázky, na ktoré sa zameriate v jednotlivých častiach projektu:

Úvod: Téma /oblasť výskumu

ČO chcem skúmať? Prečo ma to zaujíma (moja vlastná pozícia v súvislosti s predchádzajúcimi skúsenosťami, praxou, osobným záujmom, ...). Ako téma súvisí s odborom štúdia – prečo to vnímam ako dôležité v kontexte riadenia a supervízie ...?

- Rozsah: cca 1 odstavec
- Neskôr – v DP môže byť súčasťou predhovoru (osobnejšie) a úvodu (formálnejšie)

Aktuálny stav poznania

Čo sa o tom už vie? – aké teórie, koncepty sú relevantné pre porozumenie téme? Aké výskumy (v ktorých oblastiach témy) sa realizovali? S akými výsledkami? Existujú k tým nejaké koncepčné/legislatívne/metodické dokumenty?

Ako na to, čo sa už vie chcem nadviazať? Čo z uvedeného ma zaujíma konkrétne (zúženie témy)

Môžete zvoliť štruktúru, ktorú uvádza Hendl (2005, s. 157):

1. Definícia témotvorných pojmov – napríklad: *násilie páchané na ženách, gendrovo podmienené násilie, domáce násilie, ...*)
2. Paradigmy (teórie – teoretické východiská, teoretické koncepty, modely, ...) – napríklad: *psychologické prístupy k problematike násillia na ženách, sociologické prístupy k násilliu na ženách; funkcionalistický pohľad, konštruktivistický pohľad, feministický pohľad; ...*

Odporúčam doplniť: 3. Aktuálne trendy vo výskume v oblasti

- Rozsah: cca 0,5 – 1 strany

Výskumný problém

Ide o zúženie témy – Čo „konkrétne“ ma zaujíma v kontexte témy. Prečo? Výskumný problém by mal popisovať jeden skúmateľný jav/problém, na ktorý sa zameriate.

Príklad: Téma: **Násilie na ženách**, zúženie témy: Práca s páchatelmi násillia – zúženie do výskumného problému: *prekonávanie bariér v práci s páchatelmi násillia z pohľadu profesionálov poskytujúcich služby v oblasti násillia na ženách; alebo skúsenosti participantov v programoch pre páchatelov násillia páchaného na ženách; alebo: rodové stereotypy ako oblasť práce s páchatelmi násillia páchaného na ženách; ...*

Je vhodné aj v tomto kontexte identifikovať konkrétne teórie, koncepty alebo výskumy ako inšpiráciu pre výber výskumného problému – aj v kontexte vlastnej orientácie:

Ktoré koncepty sú pre Vás osobne najbližšie - mojim názorom, hodnotám, životnému pocitu, osobným skúsenostiam, ...,

Ktorá teória (konceptia sa Vám zdá pre spracovanie Vášho výskumu najvhodnejšia/najužitočnejšia?

Na aké výskumy chcete nadviazať? Ktoré zistenia chcete rozšíriť/doplniť/aktualizovať, ...

– V ktorej teórii /konceptii sa „nájdete“?

Cieľ výskumu a výskumná otázka (výskumné otázky)

Popíšte, čo je cieľom výskumu v kontexte výskumného problému. Ide o **výsledok** výskumu – poznanie, ktoré výskum prinesie. Vhodné zamerania: zistiť niečo, popísať niečo, porozumieť niečomu, odhaliť niečo, zhodnotiť, ...

Príklad (v nadväznosti na uvedené formulácie výskumnému problému): *Identifikovať stratégie na prekonávanie bariér pri práci s páchatelmi násillia na ženách profesionálmi v praxi; alebo: Popísať skúsenosti participantov ...; alebo: Zistiť, akú úlohu zohrávajú rodové stereotypy pri práci s páchatelmi násillia...; ...*

Je možné, že formulácia cieľa si vyžaduje ďalšie špecifikácie – napríklad: čo znamená „prekonávanie bariér pri práci“. Môže Vás zaujímať, či majú odlišné stratégie voči klientom a voči organizácii, môže Vás zaujímať, či majú bariéry, ktoré vychádzajú od klientov, bariéry, ktoré vyplývajú z legislatívy, prípadne bariéry, ktoré vyplývajú zo štandardizácie práce, prípad iné. V tom prípade môžete sformulovať k hlavnému cieľu výskumu aj čiastkové ciele.

- Rozsah: postačuje aj jedna veta (obsahujúca formuláciu cieľa/cieľov). Cieľ (ciele) výskumu by mal byť jednoznačný.

Výskumná otázka:

Na aké otázky je potrebné odpovedať, aby ste dosiahli cieľ (opierate sa pritom o prehľad poznania). Štandardne sa snažíme k cieľu sformulovať minimálne jednu (alebo viacero) otázok.

Napríklad, ak chcete zisťovať stratégie, môžete sa pýtať: *Aké stratégie využívajú ...* ale je vhodné sformulovať aj čiastkové otázky k jednotlivým cieľom, prípadne ešte viac štrukturovať hľadanie cesty k naplneniu cieľa – *napríklad ma zaujíma nie len „čo“ robia, ale aj „kedy“ t robia, „s kým“ to robia – kto/čo im pomáha, ...*

- Rozsah: podobný, ako pri formulácii cieľa /cieľov (stačí ich sformulovať a priradiť k cieľom).

Metodológia

Popíšete zvolený postup zberu a spracovania dát:

Uveďte zvolenú metodológiu (kvalitatívna stratégia) a techniku:

Uvediete, **aký typ dát – „ČO“ budete skúmať** (dokumenty, denníky, rozhovory, pamäti, diskusie, mediálne vyjadrenia, ...)

Zdôvodnite výber výskumných metód vo vzťahu k cieľom výskumu. Prečo ste vybrali uvedenú metódu/techniku? (Napríklad je podľa Vás najvhodnejšia – argumentujte tento názor s oporou v metodologickej literatúre, alebo že z prehľadu realizovaných výskumov. Relevantným dôvodom je aj to, že síce by boli aj iné techniky vhodné, ale Vašej kapacite a kompetenciám vyhovuje práve zvolená technika a zároveň je tiež vhodná pre naplnenie cieľov – s oporou v metodologickej literatúre).

Uvediete a zdôvodnite výber „**vzorky**“ - **S KÝM /V ČOM prípadne aj KDE budete skúmať:**

Kto sa bude Vášho výskumu zúčastňovať, prečo ste zvolili práve takúto vzorku (kritériá výberu)? Koľko účastníkov zapojíte do výskumu - prečo? Ako budete účastníčky a účastníkov vyberať? Ako budete zbierať zistenia/poznatky od účastníkov a účastníčok?, ... /Aké dokumenty budete skúmať? Prečo? Koľko dokumentov zaradíte do analýzy, ...

Súčasťou predstavenia metódy zberu dát je aj priblíženie **analytického nástroja** (aj keď sa môže v priebehu výskumu upravovať): Ako budete zistenia triediť (kódovať) – z čoho pritom budete vychádzať (môžete napríklad z kombinácie teoretického konceptu a obsahu výpovedí / informácií).

- Rozsah: 1 - 2 s.

Etika výskumu

Ktoré oblasti výskumu majú etické dimenzie (výber vzorky – proces zberu dát – proces spracovania dát – proces interpretácie – publikácia)?

Zamyslite sa nad tým, ako realizovať výskum tak, aby bol korektný. Aké etické problémy alebo dilemy ste riešili v procese prípravy výskumu? Aké môžu nastať v procese jeho realizácie?

Otázky, ktorými sa môžete inšpirovať:

Ako budete získavať informovaný súhlas?

Ako zabezpečíte anonymitu účastníkov a účastníkov výskumu)? Ako budete anonymizovať (postačí neuviesť/zmeniť meno? Ako zabezpečíte, aby účastníci neboli identifikovateľní aj inak, než podľa mena?)

Ako zabezpečíte emočné bezpečie účastníčok a účastníkov? (premýšľali ste aj o možnosti, že nastane neočakávané potreba poskytnúť/sprostredkovať im pomoc?)

Ako budete postupovať, ak v procese výskumu narazíte na kontroverzné zistenia (aj v kontexte trestno-právnej roviny)?

Môže výskum ohroziť „dobré meno“ účastníkov/ zúčastnených organizácií – ako s tým budete narábať?

Aký prospech budú mať účastníci a účastníčky z účasti na výskume?

Plánujete oboznámiť účastníčky a účastníkov výskumu s jeho výsledkami? Ako? Budú sa podieľať na tvorbe poznania aj inak než len účasťou na zbere dát?

Oboznámite účastníčky a účastníkov s cieľmi výskumu a s následným využitím zistení? Prečo? Ako?

...

- Rozsah: 0,5 – 1 s.

Časový harmonogram výskumu

Predstavte odhad časového harmonogramu v jednotlivých etapách výskumu

(analýza literatúry – prehľad poznania; výber metódy a tvorba analytického nástroja; výber vzorky; zber dát; analýza a interpretácia; tvora záverečnej správy)

- Rozsah: 1 odstavec – 0,5strany

Záver: Limity výskumu (+ možnosti aplikácie)

- V kontexte metódy (aké obmedzenia prináša pre výskum Vami zvolená metodológia – obmedzenia vyplývajúce zo spôsobu vedenia rozhovoru, – sťažený prístup k účastníkom, ťažkosti v nadviazaní dôvery, obmedzenia vyplývajúce z povahy metódy)
- V kontexte analýzy (aké obmedzenia predstavuje Vami zvolená analýza, obmedzenia, ktoré vyplývajú z charakteru dát, ...)
- V kontexte využiteľnosti (aké možnosti využitia Vaše zistenia prinášajú? Aké už nie?)

Časť sa týka otázok validity, reliability, zovšeobecniteľnosti, aplikovateľnosti, etiky, ...)

Je možné niektoré obmedzenia prekonať? Ako?

Môžete sa zamyslieť nad možnosťami využitia výsledkov výskumu v praxi.

KRITÉRIÁ HODNOTEA:

1. **konzistentnosť projektu** (je súvislosť medzi témou, problémom, cieľmi výskumu, výskumnými otázkami a zvolenou metodológiou“ Zodpovedajú teoretická východiská výskumným cieľom a metodológii?)
2. **obsahová úplnosť** (rešpektuje spracovanie požadovanú štruktúru a očakávania na obsah jej jednotlivých častí? Je projekt v jeho predloženej podobe realizovateľný - časovo, metodologicky, ...?)
3. **dodržanie formálnych pravidiel** (sú v projekte formulácie dostatočne argumentované s oporou v relevantných zdrojoch? Je v projekte rozlíšené, čo vypovedá autor/ka a čo preberá od iných/z iných zdrojov?, dodržiava autor/ka pravidlá citovania a odkazovania?)

Odporúčaná literatúra:

Švaříček, Roman, Klára Šedřová. 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*.

Praha: Portál. Str. 248-258.

Hendl, Jan. 2005. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Str. 147-163

Silverman, David. 2005. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar, s. 125 – 130.

Punch, Keith F. 2015. *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál.